

Major gšt. František Papoušek:

Obrana pěší divise na pochodu proti „rychlé vyšší jednotce“*)

I.

Zkušenosti získané ve světové válce r. 1914—1918 s použitím motorových vozidel dopravních a obrněných ukázaly velké možnosti jejich taktického i strategického použití ve válce příští, ovšem s podmínkou značného zlepšení jejich tehdejších technických vlastností. Dlouho trvající posícní válka vyčerpává armády i národ materiálně i morálně, jak nás o tom poučuje historie z poslední světové války. Armády velmi početné lze těžko ovládat a vyžadují maximálního vypětí všech hospodářských, průmyslových a finančních zdrojů státu. Je tudíž v nynější době snahou vedoucích činitelů ve všech moderních armádách, vytvořit z nich nástroj průbojný a schopný rychlého manévru, nástroj brutální ofensivy, již by bylo dosaženo rozhodnutí války v době co nejkratší a s nejmenšími oběťmi materiálními i na lidských životech. Od ukončení světové války do nynější doby dala válečná technika armádám velmi dokonalá motorová vozidla obyčejná i bojová, ačkoli neřekla ještě své poslední slovo. Jsou to hlavně bojová motorová vozidla, která umožňují organizaci armád v intencích výše uvedených. A tu se v nynější době setkáváme se dvěma novými, moderními druhy vyšších jednotek, určených k plnění samostatných taktických i strategických úkolů:

1. s mechanisovanými brigádami nebo divisemi, složenými výhradně z obrněných bojových vozidel a

2. se smíšenými motorisovanými a mechanisovanými vyššími jednotkami, složenými z obrněných bojových vozidel a z motorisovaných zbraní (pěchota, dělostřelectvo, ženijní a telegrafní vojsko) a ze služeb, které jsou učleněny ve čtyři skupiny:

skupina pro zajištění a přezvědy (motorisovaná vojska, obrněná bojová vozba — obrněná auta, tančíky a tanky),

skupina pro zjednávání dotyku a poutání nepřítele (motorisovaná pěchota, motorisované dělostřelectvo),

skupina pro manévr a pro úder (obrněná bojová vozba — lehké a střední tanky, tančíky — a dělostřelectvo) a

skupina pomocná (ženijní a telegrafní vojsko, služby).

Třebaže obě uvedené nové vyšší jednotky nemají ještě pevnou organizaci, která se mění podle zkušeností získávaných při pokusných cvičeních, přece musíme být připraveni na to, že se s nimi v budoucí válce v té neb oné formě zcela určitě setkáme. Nejnebezpečnějšími bojovými prostředky obou jednotek budou pro pěší divisi, zvláště na pochodu, jejich obrněná bojová vozidla. Jejich charakteristické vlastnosti jsou: velká rychlost pohybu na silnicích v terénu a velká manévrovací schopnost na bojišti (u obrněných vozidel na pásech), značná palebná síla a průbojnost. Znalost jejich dobrých i špatných vlastností, jakož i jejich taktického použití bude podkladem pro způsob ochrany proti nim a pro způsob boje s nimi.

*) Myšlena pěší divise nedisponující speciálními protitankovými zbraněmi, pěchotními děly ani obrněnou účinnou vozbou.

Účelem tohoto článku je vytknouti zásady, jichž nutno dbáti, a poukázati na opatření, jež musí pěší divise učiniti na pochodu ve dne při možnosti střetnutí s mechanisovanou nebo smíšenou (motorisovanou a mechanisovanou) jednotkou, které budou v dalším pojednání pro krátkost nazývány „rychlými jednotkami“ (zkratka R.J.), a konečně poukázati na to, jakými bojovými prostředky bude nutno pěší divisi vybavit, aby mohla s nimi vésti úspěšně boj.

II.

Oč půjde pěší divisi za pochodu ve dne při možnosti střetnutí s R.J.? Bude to:

1. zjištění jejího složení, její pochodové sestavy se zvláštním zřetelem na směr a pochodové cesty obrněné vozby a nepřetržitě její sledování během pochodu,

2. získání času, aby mohla připravit své aktivní obranné prostředky proti útoku obrněné vozby nebo aby jí vnutila boj za podmínek pro ni nejnevýhodnějších.

Có bude musit velitel divise učinit a jaké změny v dosavadních způsobech řešení pochodu pěší divise si vynutí technické vlastnosti obrněné bojové vozby a její taktické použití?

Velmi důležitým bude podrobné studium terénu podle mapy, v němž má divise provést pochod, se zřetelem na pasivní obranu proti obrněné vozbě. Bude výhodné doplnit toto studium výsledkem místního obyvatelstva znajícího dobře onen terén. Studium terénu bude se vztahovati na zjištění a hodnocení prostorů výhodných a nevýhodných pro boj obrněné vozby (terén přehledný a mírně zvlněný, lesy a jejich hodnota, močály, vodní toky, strmé svahy atd.) a na ohodnocení pochodových cest. Při stanovení pochodových cest nutno míti zřetel především na ty cesty, které probíhají četnými vesnicemi nebo městy, po okrajích lesů nebo lesy, které jsou přetínány vpředu překážkami nebo je mají v bocích a jež obrněná vozba nebo motorisované části R.J. nemohou překonat bez předchozí úpravy, nebo které by R.J. musila objíždět. Nesmí se ovšem zapomínati, že překážka, není-li hájena zbraněmi, pozbývá své překážkové hodnoty. Dále nutno prostudovati terén po obou stranách pochodových cest se zřením na možnost skrytí pěchoty při útoku obrněné vozby.

Jestliže jsme se dosud snažili, nepočítajíce s možnými akcemi R.J., voliti nejvhodnější a nejkratší pochodové cesty, budeme se musit v budoucnosti, právě vzhledem na jejich činnost, spokojiti velmi často pochodovými cestami horšími a často i delšími, budou-li vyhovovat uvedeným požadavkům více než cesty lepší a kratší. Jsou-li akce R.J. proti pochoduující pěší divisi možné, nemusí vždy lepší a kratší cesta znamenati, že divise provede pochod též v kratší době než po cestě horší a delší, avšak s výhodnějšími podmínkami pro pasivní obranu proti obrněné vozbě. Ač bude v takových případech snahou prováděti pochody v noci, kdy činnost obrněné vozby je velmi omezena, nebude to vždy možné se zřetelem na celkovou situaci a eventuálně na roční dobu. Na př. v létě nebude možné vykonati pochod 25—30 km najednou pod rouskou tmy.

Velmi výhodný pro provedení denního pochodu bude terén s hustou sítí průběžných pochodových cest, umožňující větší učenění divise do šířky.

Jaký vliv bude mít možnost akce RJ. na pochodovou sestavu pěší divise? Pěchota může přejít nejrychleji z pochodových do bojových tvarů. Ostatní zbraně, vyjma jezdecko smíšeného převážného oddílu, jsou pomalejší a rozvínovaly se pod ochranou pěchoty. Byla tedy páteří pochodové sestavy divise pěchota. Jediným aktivním a účinným prostředkem obrany proti obrněné bojové vozbě je u pěší divise její lehké dělostřelectvo. Při útoku obrněné vozby na pochodující pěchotu není jí nic platná její rychlost přechodu z pochodových do bojových tvarů, protože nemá nic, čím by aktivně chránila ostatní zbraně divise, ba nemůže se ani sama aktivně bránit. A poněvadž v budoucí válce bude možnost střetnutí pěší divise na pochodu s RJ. nikoliv jen výjimkou, bylo by logické, aby páteří pochodové sestavy bylo lehké divisní dělostřelectvo.

Přistupuje tedy k dosavadním úkolům lehkého divisního dělostřelectva na pochodu divise úkol nový, to jest aktivní obrana proti obrněné vozbě. Obrana proti obrněné vozbě musí být zajištěna u předvojů, hlavně však u valných vojů, neboť ty budou pro obrněnou vozbu cílem největší důležitosti. Předvojům musí být dáno pro jejich podporu nutné lehké dělostřelectvo, které zařídí svůj pohyb vzhledem k danému úkolu a situaci a nemůže se věnovat jejich protitankové obraně, neboť tu bude musit zajistit jiným způsobem, než jak zajišťuje podporu předvojů. Z toho plyne, že předvojům musí být přidělováno více lehkého dělostřelectva, nežli tomu je za okolností normálních. Má-li na př. pěší divise 12 lehkých baterií, připadá na jeden prapor pěchoty jedna lehká baterie. To znamená (schematicky ovšem), že by na př. pro 3 prapory předvoje divise bylo třeba 3 lehkých baterií k podpoře a alespoň 1 lehké baterie k protitankové obraně. Zbylo by ve valných vojích 8 lehkých baterií s úkolem zesílení dělostřelectva předvojů a k protitankové obraně valných vojů. Úkol protitankové obrany vyžaduje, aby dělostřelectvo mohlo zahájit na útočící tanky palbu ihned a přímo. Přímou palbu proto, neboť ona jediná může mít úspěch. Vzdálenost, na níž to bude možné, bude záviset na tvaru a pokrytosti terénu po obou stranách pochodových cest. Čím na větší vzdálenost bude terén umožňovat přímou palbu, tím větší bude naděje na úspěch.

Za jakých podmínek může dělostřelectvo splnit požadavek, aby zahájilo přímou palbu ihned? Jsou dva způsoby, jak jej může dělostřelectvo valných vojů splnit:

1. bude-li se přemísťovat po sledech,
2. zařadíme-li jednotlivé baterie do pochodových proudů.

První způsob — přemísťování lehkého dělostřelectva valných vojů po sledech — to jest, že část bude ve vyčkávacím postavení přímo na pochodové cestě nebo v její blízkosti tak dlouho, než projde zad proud, který má chránit, nebo když terén již nedovoluje působit přímou palbou. Vezměme jako příklad pěší divisi o 12 lehkých dělostřelectkových baterií, z nichž 4 byly přiděleny předvojům; zbývá 8 lehkých baterií, které budou zařazeny ve valných vojích. Bude-li divise pochodovat ve dvou proudech, budeme se zřetelem na protitankovou obranu nuceni zařadit lehké dělostřelectvo do obou, protože nemůžeme předem vědět, na který proud provedou tanky útok dříve nebo zda budou útočit na jeden anebo na oba proudy valných vojů. Nepřihlížejíc k žádným jiným okolnostem by to znamenalo, že bychom musili zařadit do každého proudu po 4 lehkých bateriích. Terén bude ve většině případů

dovolovat přímou palbu dělostřeleckou v kruhu průměru 2—3 km. To by znamenalo při normálním denním pochodu pěší divise 25 km, že by se baterie musily neustále přemísťovati klusem, aby dohnaly proud, v němž jsou zařaděny. Důsledek toho by byl, že by se velmi unavili koně a že by byl vnášen nepořádek do pochoduující pěchoty a trénů a konečně by nastal okamžik, kdy by se pěchota ocitla vůbec bez dělostřelecké protitankové ochrany. Dělostřelectvo by bylo neustále velmi vzadu a mohlo by v čas nutnosti zesílení podpory předvojů poskytnouti tuto podporu značně pozdě.

Lze tedy tohoto způsobu použití jedině při pochodech ne delších než 10—15 km a při pochodech delších jen tehdy, bude-li divise mít přesné a spolehlivé zprávy o tom, že nepřátelská RJ. může provést útok na pochoduující valné síly divise v prostoru 10—15 km od konečného cíle pochodu. Tento případ bude jistě vzácný.

Druhý způsob — zařadíme baterie mezi pěchotu v pochodových proudech co možná stejnoměrně. Tyto baterie by se pohybovaly nepřetržitě s pěchotou a při útoku tanků na pochoduující pochodový proud by zaujaly ihned palebné postavení. Dovoloval-li by to čas, zaujaly by palebné postavení v samé blízkosti pochodové cesty, jinak přímo na cestě, což jedině vyhovuje požadavku, aby dělostřelectvo zahájilo palbu přímou na tanky ihned, jakmile se objeví. Tento způsob se bude zdát poněkud nezvyklým, avšak okolnosti si jej vynutí a konečně nebude novinkou, neboť ho bylo ve světové válce velmi často používáno, byla-li pochoduující pěchota překvapena jezdeckem. Tento způsob zajištění aktivní protitankové obrany zdá se nejvhodnější v každém terénu, protože znamená okamžitou pohotovost k obraně, neruší tolik pochod pěchoty, neunavuje koňský materiál a nebude ani překážkou, bude-li dělostřelectvo valných vojů povoláno k zesílení dělostřelectva předvojů. Počet baterií, přidělených tomu neb onomu pochodovému proudu valných vojů, bude záviseti na terénu, na úkolech pěší divise a na plánu manévru pro případ středního boje a na situaci nepřátelské, vždy však musí býti dostatečně zajištěna aktivní protitanková obrana. Přesný recept ovšem dáti nelze.

Bude-li mít pěší divise k dispozici několik průběžných cest, bude se moci učleniti více do šířky; ovšem to bude výhodou jen tehdy, budou-li od sebe vzdáleny alespoň na 2—3 km. To proto, aby byla zajištěna bezpečnost sousedů při střelbě dělostřelectva na tanky útočící s boku. V čem záleží výhoda několika průběžných cest, po nichž se budou pohybovat valné voje pěší divise? Provedou-li tanky útok na jeden proud, budou mít ostatní více času k přípravě aktivní obrany (dělostřelectvo) a k tomu, aby se skryly (pěchota, event. i tréný). Pěchota se může v pochodových proudech učleniti více do hloubky, což má tu výhodu, že útok tanků nezasáhne najednou větší počet jednotek (praporů), jak by tomu bylo, kdyby divise pochodovala po dvou nebo dokonce snad po jedné cestě. Na př.: Na jeden z pochodových proudů valného voje útočí 1 prapor tanků se dvěma rotami v prvním a s jednou rotou v druhém sledu. Rota tanků o 3 četách po 5 tancích. Bude útočit tedy v prvním sledu 30 tanků na frontě 1.700 m široké (rozstupy mezi tanky 50 m, mezi četami 100 m). To znamená, že by při pochodu valných vojů divise ve dvou nebo v jednom proudu byly útoku tanků vydány najednou celé dva prapory pěchoty s příslušnými bojovými trény. Byla-li by však mezi prapory vzdálenost 1 km, což je možné při pochodu valných vojů po více než dvou cestách,

byl by útokem tanků zachycen buď jen jeden prapor nebo zad jednoho a čelo druhého praporu a část tanků by útočila do prázdna. Konečně v takovém případě je naděje, že tanky budou útokem na jeden anebo na dva proudy tak otrěseny a jejich osádka vyčerpána, že budou nuceny upustit od útoku na další proudy. Jednou nevýhodou však je, že při nutnosti co možná stejnoměrného rozdělení lehkého dělostřelectva na všechny proudy valného voje bude aktivní obrana u nich slabší, neboli tanky se setkají s menším odporem a mohly by snadněji provést útok na proudy ostatní. Nutno však podotknouti, že tohoto způsobu nebude lze použít vždy, i když komunikační síť bude příznivá, neboť pochodová sestava bude musit vyhovovat myšlence manévru velitele divise a celkové situaci, ovšem náležitě přizpůsobená potřebám protitankové obrany, kterou nutno zajistit co nejpečlivěji. Nebylo-li by tomu tak, mohla by i nejlepší myšlenka manévru býti neuskutečnitelnou, kdyby tankový útok pro špatné její zajištění dosáhl pronikavého úspěchu.

Provedení pochodu bude obdobné jako tehdy, jde-li o střetný boj dvou pěších divisí přibližně stejného složení. Rozdíl bude ten, že se při střetném boji pěší divise s R.J. budou události vyvíjet velmi rychle a že celý boj bude složitější a jeho vedení těžší. Velitel divise nebude mít ve většině případů ani čas ani možnost vydat náležité rozkazy pro obranu proti obrněné vozbě R.J. teprve až během pochodu. Proto bude nutné, aby ještě před zahájením pochodu vydal podřízeným jednotkám plán protitankové obrany, a to pro jednotlivé prostory, na něž rozdělil své pochodové pásmo při oceňování terénu s hlediska možnosti nepřátelské obrněné vozby. Je přirozené, že při stanovení plánu obrany proti obrněné vozbě musí mít zřetel na úkol pěší divise a na svou myšlenku manévru. Plán obrany proti obrněné vozbě musí být propracován podřízenými veliteli až do nejnižších jednotek.

Plán pro protitankovou obranu pěší divise za pochodu, vydaný velitelem divise, by měl obsahovati:

1. způsob zajištění aktivní obrany proti obrněné vozbě lehkým divisním dělostřelectvem,
2. chování jednotek v jednotlivých prostorech, na něž pochodové pásmo divise bylo rozděleno pro ten případ, kdyby hrozil útok tanků nepřátelské R.J.,
3. chování jednotek nenapadených útokem obrněné vozby,
4. jakých umělých pasivních prostředků obrany (překážek) bude použito, kde, kdy a kým budou provedeny, kým a jak dlouho budou hájeny,
5. organizaci „protitankové hlásné služby“.

Podívejme se blíže, jak by měla být organizována protitanková hlásná služba?

Lze ji rozdělit na hlásnou službu „dalekou“ a „blízkou“.

„Daleká hlásná služba.“

Velitel pěší divise bude musit vědět ještě před zahájením pochodu, zda nepřítel disponuje R.J. a zda vzhledem k jejímu umístění je možné nebo pravděpodobné střetnutí s ní během pochodu. Tyto zprávy dodá veliteli divise zpravidla jeho nadřízené velitelství. Jsou-li zprávy kladné, bude třeba takovou R.J. neustále sledovati od doby, kdy zahájila pohyb, a během jejího pohybu, aby velitel divise nemohl býti překvapen. Strategická pohyblivost R.J. umožňuje jí překvapit protivníka, protože může

a zpravidla začne svou akci ze značné hloubky za jinými nepřátelskými vojsky. Její průměrný denní pochodový výkon je 100—120 km.

Tyto zprávy pro pěší divisi bude získávati do určité vzdálenosti nadřízené velitelství, nebo si je bude musit získávati divise sama. Prostředky, které k tomu divise má, jsou: letectvo přidělené jí armádou a smíšený přezvědňný oddíl. Letectvo sice může veliteli pěší divise hlásiti přítomnost R.J. v určitém prostoru, může sledovati její pohyb, nemůže však říci, zda, kde a na který pochodový proud divise provedou tanky R.J. útok nejdříve. Nepřerušené sledování pohybu R.J. by vyžadovalo stálé letecké permanence, což je dosti obtížné, nehledě k tomu, že prostor, v němž se R.J. bude pohybovati, bude pravděpodobně strážěn nepřátelským stíhacím letectvem. Smíšenému přezvědňnému oddílu budou svěřeny stejné úkoly, jako kdyby pracoval proti jednotce obyčejné a nevybavené útočnou vozbou (tanky, tančíky), avšak podmínky, za nichž tyto úkoly bude musit plnit proti R.J., budou jiné a budou mít vliv na vzdálenost, z níž bude musit vyhledávati zprávy, a na jeho složení. Aby se mohla pěší divise včas a dobře připravit k aktivní protitankové obraně a aby pěchota a ostatní vojska mohla využít nepříznivého terénu pro útok tanků k svému skrytí, musí býti závčas zpravena o situaci útočné vozby R.J. To bude důležité jak pro pěchotu, tak, hlavně, pro hrubé dělostřelectvo, pro trény a pro části služeb pochoduující s divisí.

Na jakou teoretickou minimální vzdálenost od valných vojsů pěší divise by se musilo pohybovat gros smíšeného přezvědňného oddílu, aby jeho velitel mohl včas dodati veliteli divise zprávu o tancích R.J. jiným pojítkem než radiem nebo drátovým pojítkem? Musí býti taková, aby velitel smíšeného přezvědňného oddílu mohl dodati zprávu o zjištění složení a směru pochodu tanků R.J. veliteli divise a aby rozkazy, které tento velitel vydá podřízeným jednotkám pro opatření předvídaná v čl. 2 „plánu protitankové obrany“, mohly býti včas dodány a provedeny. Předpokládejme, že valné voje divise pochoduji po dvou cestách vzdálených od sebe 4 km (normálně ve většině případů) a že jsou právě v prostoru výhodném pro útok tanků. Velitel divise je v čele jednoho z pochodových proudů valného voje. Pro proud, u něhož je velitel divise, stačí dáti signál raketou nebo polnicí (podle klíče smluvených znamení — zaujetí obrany proti tankům), kdežto proudy druhému bude musit rozkaz dodati; nejlépe důstojníkem štábu divise (dopravní prostředek — motocykl). Dejme tomu, že musí vykonati cestu rovnající se přímé vzdálenosti mezi oběma proudy, t. j. 4 km. Bude k tomu potřebovat $3\frac{1}{2}$ minuty; k tomu čas nutný k převzetí rozkazu od velitele divise, ústní dodání veliteli proudy a vydání rozkazu tímto velitelem (zase raketou nebo polnicí) asi 3 minuty, celkem tedy $6\frac{1}{2}$ minuty. K tomu, aby dělostřelectvo bylo připraveno k přímé palbě z palebných postavení na pochodové cestě nebo u ní a aby mohlo odvésti do skrytu koně a kolesny děl, bude potřebovat asi 7 minut. Tato příprava musí býti skončena dříve, nežli se tanky přiblíží nejméně na vzdálenost 1'5 km, kterou tanky projedou při průměrné rychlosti 10 km/hod. v terénu za 9 minut. To znamená, že od vydání rozkazu velitelem divise do skončení příprav protitankové obrany u druhého proudy bude třeba asi 22 minut. Neboli, zpráva od smíšeného přezvědňného oddílu musí dojíti k veliteli divise o 22 minut dříve (počítáno ovšem velmi optimisticky), nežli by mohly tanky zahájit útok. K této době však nutno připočítati dobu nutnou k pozorování průzkumnému nebo průzkumných hlídek SPO., dobu k dodání

hlášení jeho veliteli a tímto velitelem veliteli divise. Půjde-li všechno ideálně, budou-li hlášení ústní a budou-li dodávána motocyklisty, bude třeba nejméně ještě 30 minut. Tedy celkem asi 52 minut až 1 hodinu. Za tuto dobu ujedou tanky 22—25 km při průměrné rychlosti po silnici 25 km/hod.; 22—25 km je minimální vzdálenost, velmi optimisticky počítaná, na níž se musí pohybovat gros SPO. od čela valných vojů. Tato vzdálenost, která je jenom teoretická, nesmí být stanovena vždy, neboť bude závislá na úkolu pěší divise, na terénu a na celkové situaci.

RJ. je složena: z přezvědné skupiny (OA., tančíky, podle okolností rychlé lehké tanky, motorisovaná pěchota na terénních vozidlech), z úderné skupiny (lehké a střední tanky a event. tančíky), z motorisované pěchoty a z ostatních zbraní. Hlavní její složkou je obrněná vozba. Narazí tedy jezdecké průzkumné hlídky SPO., podporované na příklad 1 četou OA., na silně mechanisované průzkumné hlídky přezvědných oddílů RJ. Není pochyby o tom, že nebudou s to zamezit jim proniknutí vpřed a rovněž tak gros SPO. divise nebude s to zamezit gros přezvědných oddílů RJ. v pohybu. Mechanisované předzvědné oddíly a za nimi úderná skupina (tanky) RJ. prostě projedou sítí průzkumných hlídek SPO. a pojedou beztržně za svým cílem, jímž budou valné voje pochoduující pěší divise. SPO. nezbude nic jiného, než trpně se dívat na to a vésti nerovný boj s motorisovanou pěchotou RJ., podporovanou obrněnou vozbu. Že situace SPO. nebude příjemná a lehká, netřeba více dokazovati.

„Blízká hlásná služba.“

Jak jsme viděli, mohou nám prostředky „daleké hlásné služby“ dáti zprávy o tancích RJ. z velké vzdálenosti, avšak sledovati jejich pohyb k valným vojům pochoduující pěší divise bude moci zpravidla toliko leectvo při permanentním pozorování, a to nebude vždy možné pro povětrnost a pro velkou potřebu leteckého materiálu. Oba tyto prostředky nezajišťují velitele divise a jeho vojska před překvapením. Toto zajištění bude úkolem blízké hlásné služby proti útočné vozbě RJ.; ta musí být organizována pro celou pochodovou sestavu divise. Bude to systém hlídek a pozorovatelů pohybujících se v terénu tak, aby mohl být včas hlášen útok tanků. Včasně hlášení je možné jen tehdy, budou-li hlídky a pozorovatelé dostatečně vzdáleni na všechny strany od pochodové sestavy a budou-li vybaveni nejrychlejším prostředkem k hlášení. Na jakou vzdálenost od pochoduujících jednotek se budou pohybovati? Jediným aktivním prostředkem obrany proti obrněné vozbě pěší divise v tom složení, jak řečeno na počátku, je její lehké dělostřelectvo, které však bude musit střeliti na útočící tanky přímou palbou na vzdálenost nejméně 1 km. Ve většině případů nebude terén ani dovolovat přímou palbu na vzdálenost větší a konečně tanky také asi z této vzdálenosti zahájí palbu na pochoduující vojska, resp. na dělostřelectvo působící proti nim. Aby bylo dělostřelectvo připraveno k palbě (zaujme palebné postavení buď přímo na silnici nebo, má-li možnost zájezdu do terénu bez většího zdržení, v její samé blízkosti), bude potřebovat asi 7 minut času. Za tuto dobu ujedou tanky asi 1 km při průměrné rychlosti pohybu v terénu 10 km/hod. To znamená, že má-li být dělostřelectvo připraveno k palbě na tanky na vzdálenost 1 km, musí tanky být hlášeny nejpozději ze vzdálenosti 2 km od pochodového proudu. Abychom měli určitý

koeficient jistoty, bude třeba, aby se orgány hlásné služby pohybovaly na vzdálenost 3 km. Zpráva o útoku tanků musí být dodána ihned a k tomu se hodí jediné rakety. Aby se vědělo, na kterou část pochodu cího proudu směřuje útok tanků, bude nutno rozdělit síť orgánů protitankové hlásné služby na úseky a vypracovati pro každý úsek klíč smluvených znamení raketových, která musí být známa i nejnižším velitelům. Síť orgánů protitankové hlásné služby bude tím hustší, čím nepřehlednější a členitější bude trén. V terénu naprosto přehledném a rovinném, kde bude možné pozorování nejméně na vzdálenost 2 km od pochodu proudů, nebude jí třeba, avšak bude nutné zajistiti pozorování u pochodových proudů zrovna tak, jak musí být zajištěno pozorování.

Při vystřelení rakety orgány protitankové hlásné služby v určitém úseku bylo by dáno u pochodu cího proudu, jehož se raketový signál týká, smluvené znamení polnicí — „tanky“ —, obdobně, jak se to děje při leteckém náletu. Dělostřelectvo zaujme palebné postavení, pěchota se ukryje v terénních skrytech co možná v malých skupinkách; ostatní jednotky, pro něž raketový signál neplatí, jednájí podle nařízení obsažených v plánu protitankové obrany za pochodu. V kritické situaci bude hrubé dělostřelectvo a trény vojskových těles, zařazené v proudu, na něž tanky útočí, nebudou-li mít možnost skryti se ve vesnicích anebo v lese. Nebezpečí pro trény by se dalo zmenšiti, kdyby s vojskovými tělesy pochodovala jenom nejnutnější část bojových trénů; všechna ostatní hipomobilní vozidla by se přesunula teprve až v noci. To však nebude vždy možné vzhledem na eventuelní boj pěší divise během dne. Hrubému dělostřelectvu divise nebude pomoci, nedostane-li se včas do skrytu, neboť jeho ochrana pochodovou sestavou není možná, protože nebudeme věděti předem, kde tanky provedou útok.

Na tomto jednom případě vidíme, že technicky velmi zdokonalená moderní obrněná vozba a nové způsoby jejího taktického použití postavily velitele pěší divise, nedisponující obrněnou vozbou ani speciálními protitankovými zbraněmi a pěchotními děly, před velmi mnoho problémů, jež jsem se pokusil rozřešiti tak, aby s minimálními prostředky aktivní protitankové obrany společně s prostředky pasivními bylo dosaženo maximálně možné obrany proti obrněné vozbě R.J. V budoucí válce však musíme počítat s tím, že obrněná vozba bude organickou součástí vyšších pěších a jezdeckých jednotek, nebo jim bude alespoň pro určité operace přidělována ve větším množství, takže případ s R.J. nebude výjimkou. Tato pravděpodobnost a probraný příklad, pokud jde o pochod pěší divise, vedou nás k nutnosti modernisace pěší divise v tomto směru:

1. Pěší divise musí být dostatečně vybavena speciálními zbraněmi proti obrněné vozbě, které by byly organizačně zařazeny u každého pěšího praporu jako nejnižší taktické jednotky, u velitelství pluku jako dispoziční jednotka velitele pluku k zesílení praporů, u divise jako dispoziční jednotka velitele divise k ochraně dělostřelectva, hlavně hrubého, divisní služeb a k eventuelnímu zesílení prostředků pěších pluků (protitankové zbraně divisní by musily být velmi pohyblivé). Pěchotní děla mohou být náhražkou za speciální protitankové zbraně nebo jejich doplňkem.

2. Nemá-li pěší divise organicky zařazené jednotky tankové, měly by jí být přidělovány armádou, jestliže provádí pochod terénem výhod-

ným pro akce nepřátelských tankových jednotek, zvláště však tehdy, je-li samostatná nebo na křídle armádní sestavy a víme-li, že nepřítel, proti němuž divise nebo armáda postupuje, disponuje tankovými jednotkami.

3. Smíšený přezvědný oddíl musí býti vybaven speciálními, velmi pohyblivými protitankovými zbraněmi, obrněnými auty a tanky organisačně zařazenými a lehkými rychlými tanky přidělovanými podle situace; musí míti rychlá pojízka: motorisovanou radiovou stanicí přijímací a vysílací a motocykly. Poněvadž bude pracovati na velkou vzdálenost od valných vojáků pěší divise, musí býti silnější pro boj, neboli musí mít více automatických zbraní, to znamená, že musí míti více jezdeckva nebo pěchoty.

Tato opatření usnadní pěší divisi provedení pochodu v studované situaci, zvednou značně morálku vojsk a důvěru v sebe, dají veliteli divise možnost účinné obrany proti obrněné vozbě a naději na úspěšný boj s ní.

Major gšt. František Rossmannith:

Rychlá vyšší jednotka po stránce materiální.

Ve VR., roč. XIV, čís. 1—5, pojednává mjr. gšt. Papoušek o motorisaci a mechanisaci armády. V svém pečlivém rozboru shrnuje názory a zásady odborníků různých armád, zmiňuje se o možnostech použití motorisovaných a mechanisovaných jednotek v různých operacích a v závěru podává nástin dosavadní situace v některých cizích armádách.

Uvedená studie je velmi cenná, neboť nás seznamuje s vyšší jednotkou, která slučuje různé rychlé jednotky s novodobými zbraněmi a prostředky v jednu organickou operativní jednotku. Poněvadž podle výroku různých odborníků jde o „vyšší jednotku budoucnosti“, je třeba abychom sledovali bedlivě nejen její další vývoj, nýbrž abychom ji podrobili celkovému rozboru i po stránce materiální.

Je beze sporu, že má-li býti předvídaná rychlá vyšší jednotka (R.J.) schopna boje, pohybu a života, je třeba, aby byla po stránce materiální tak vybavena, aby to odpovídalo kladeným požadavkům taktickým.

Vzhledem k tomu, že organisace R.J. je stále ještě v stadiu studijním a definitivní přijetí určitého typu vyžaduje praktického vyzkoušení, zmíním se jen o hlavních zásadách a o nejdůležitějších orgánech služeb, které by měly býti při organisaci R.J. vzaty v úvahu. Chci tím dátí podnět povolanějším činitelům, aby zaujali k dalšímu budování R.J. i po stránce materiální své stanovisko a vyslovili o něm své názory.

*

Pramenů k studiu otázky materiálního zajištění a vybavení nově tvořených R.J. je velmi málo. O složení služeb R.J. ve větším rámci nebylo dosud nic uveřejněno, jen ojediněle lze se dočísti něčeho o složení bojových trénů některé menší mechanisované jednotky.

Je to samozřejmé, poněvadž nejdříve musíme znáti přesné operativní a taktické úkoly, podle nich organisovati bojové jednotky v tak-